

Kaiv. 1960

- 1 -

kest. 5.5.1961

M

63d

KAIVAUSKERTOMUS SOTANIEMI 2 a:n KIVIKAUTISESTA ASUINPAIKASTA

Pitäjä: Kemijärvi

Kylä: Luusua

Talo: Mattila RN:o 32¹

Omist.: Heikki Sotaniemi; os. Luusuantie, Hoppula.

Sijainti: Kemijoen länsirannalla Mattilan pyykkirannan kohdalla n. 50m Mattilan päärakennuksesta itäkaakkoon (rantaan vievän polun varressa).

Kertomukseen kuuluu:

Karttaliitteet 1 - 12

Valokuvat 24935 - 24974

Löydökset KM 15042:1-336

Ks. A. Erä-Eskon inventointikertomus top. arkistossa.

63) a-c2

Kesällä 1960 sin tehtäväkseni suorittaa kaivaukset rakenteilla olevan Kemijoen Juukosken voimalaitoksen vedensäännöstelyaltaan alueelle jääväällä kivikautisella asuinpaikalla. Asuinpaikka sijaitsee n. 50m Mattilan päärakennuksesta itäkaakkoon pyykkirantaan vievän polun varressa, n. 200m Sotaniemi 2 a:n kivikautisesta asuinpaikasta (ks. Sarkamen kaivauskertomus top. ark.) pohjoiseen ja n. 250m Haverin kivikautisesta asuinpaikasta etelälounaaseen (ks. Carpelanin kaivauskertomus top, ark.). Kaivaus suoritettiin aikana 1 - 27.7. 1960.

Kaivauksen korkeusmittausten kiintopisteenä käytettiin Sotaniemi 2 a:n kaivausten kiintopistettä (maaperäinen kivi, merkitty KM 2, kork. 136,71m y.m.p., ks. Sarkamen kaivauskertomus top. ark.). Tästä pisteestä vaakittiin kaivauksen kiintopiste, joka merkittiin maaperäisen kivijärkäleen huippuun ruudussa K 5 (ks. liitteet 1 ja 7) Kaivauksen kiintopisteen arvo on vaakituksissa 103 ja sen korkeus 137,51m y.m.p. (kaivausta täyttävä raivaustraktori on sittemmin järkyttänyt kiintopisteen paikoiltaan).

Paikka on miesmuistin aikana raivattua niittylaidunta, joka loivasti viettää jokeen päin. Kaivauspaikan kohdalla (siis pyykkirannassa) ranta (ie) muodosta

törmää, vaan viettää loivasti jokeen asti. Pyykkirannan molemmin puolin rinne sen sijaan päättyy n. 2m korkeaan rantatörmään. Koeojan 4 kohdalla, n. 5m siitä länteen, alkaa toinnan törmä, joka joen rannan suuntaa noudattaen 2 - 3m korkeana jatkuu melkein Haverin asuinpaikalle asti pohjoisessa. Rantatörmän ja viimeksimainitun väliin jää 20 - 50m leveä terassi. Sisemmän törmän päällä, n. 50m Sotaniemi 2 a:sta pohjoisluoteeseen, sijaitsee toistaiseksi kaivamaton asuinpaikka Sotaniemi 2. Ks. liitteet 1 ja 2, valokuvat 1 - 7.

Kaivaus aloitettiin kaivamalla koeoja 1 pyykkirantaan vievän polun pohjoispuolelle Kohtisuoraan joen rantaa vasten (koeojan suunta länsi-itä) ja koeoja 2 18m koeojan 1 pohjoisseinästä etelään samansuuntaiseksi viimeksimainitun kanssa (ks. liitteet 1 ja 2). Koeojan 1 pohjoisseinästä piirsin profiilin (profiili 1, liite 3).

Koeojan ruuduissa M - F maan peittää keskim. 7cm paksu turvekerros, jonka alla ruuduissa M - J maaperän muodostaa 10 - 25 cm paksu kerros saven sekaista hiekkaa ja sen alla puhdas saviperä (tasokartoissa, liitteet 8 - 10, savensekainen hiekkakin merkitty saveksi). Savensekaisen hiekan peittää ruudussa I hienohiekka, joka ruuduissa H - F muodostaa maaperän turpeen alla. Tämän hiekkakerroksen pintaosissa oli ruuduissa H - F havaittavissa asuinpaikan kulttuurikerrokseksi tulkittava maakerros. 15 - 25cm paksu kulttuurikerros oli pääasiassa harmahtavan läiskikästä likamaata. Lähellä kerroksen alareunaa oli nähtävissä 5 - 10cm paksu punamaajyövä (punaiseksi palanutta hiekkaa). Ruuduissa H - E on profiilissa nähtävissä joukko isoja kiviä. Ne kuuluvat joen rannan suuntaiseen kivivyöhön, joka (ks. liite 1) on nähtävissä maan pinnassa kaivausalueella 137m:n korkeuskäyrän vaiheilla. Ruudussa E turvekerros päättyy, ja maan pinna muodostaa ruuduissa E - II karkeahko 10 - 75cm paksu hiekkakerros. Hiekkakuoppa, johon koeoja päättyy on kaivettu tähän kerrokseen (ks. liite 1). Ruudussa II maaperä on jälleen turpeen peittämä. Mainitun hiekkakerroksen alla on ruuduissa E - II osittain katkonainen n. 5cm paksu turvekerros. Viimeksimainitun alla on ruuduissa E - C 5 - 25cm paksu mutakerros. Kulttuurikerroksen sisältävä hiekkamaa muuttuu ruudussa E ilman selvää rajaa pehmeäksi mudan sekaiseksi hiekaksi, jota jatkuu ruuduissa E - II turve- ja mutakerroksen alla. Mudan sekainen hiekka muodostaa hyvin vahvan kerroksen - ruuduissa E - D koeoja kaivettiin 180 cm sy-

väksi, eikä sen pohjaa tavattu. Ruudussa II mutakerroksen pohja - mukulakivikko tuli vastaan 110cm:n syvyydessä maan pinnasta. Mainittu mukulakivikko liittyy kaivauspaikan kohdalla jokeen työntyvään mukulakivisärkkään, joka vedenalaisena ulottuu kauas jokeen(ks. liitteet 1 ja 2). ~~Yllämainittu~~ Kivivyö lienee tulkittava 'muinaiseksi' rantatörmäksi, jonka päällä asuinpaikka sijaitsee. Lienee ~~t~~ristaiseksi vaikea päätellä onko törmän ja mukulakivisärkän väli täyttynyt vasta sen jälkeen, kun asuinpaikka on jäänyt pois käytöstä. Kvartsi-iskennäisiä löytyi sekä maan pinnan hiekasta että mudansekaisesta hiekasta aina koeojan pohjasta saakka(ruuduissa E ja D). Sekä mudassa että mudansekaisessa hiekassa tavattiin hajallaan hiiliä koeojan pohjaan asti. Ruudussa D oli nähtävissä kaksi vahvaa punamaajuonnetta. K e v ä t t u l v a nousee tavallisesti n. 136m:n korkeudelle (ruudussa A, ks. myös liite 1 ja 2). -Koeojassa 2 oli maaperän rakenne samantapainen. Siitä ei kuitenkaan tavattu kulttuurikerroksen merkkejä. Kvartsi-iskoksia siinä niinkään olé varsin niukalti.

Varsinainen kaivaus aloitettiin paljastamalla ruudut C 10 - I 10, C 11 - I 11, C 12 - H12 ja F 13 - H 13 koeojan 1 eteläpuolella ja ruudut F 9 - J 9, F 8 - J 8, F 7 - J 7, G 6 - J6 ja H 5 - J 5 koeojan 1 pohjoispuolella. Kaivaus-
alasta piirsin pintakartan ja tasokartat kolmesta eri kaivaustasosta(ruutujen C 10 - C 12 x C 12 - E 12 osalta kuitenkin vain kahdesta tasosta, jotka vastaavat piirrostasoja 1 ja 3; ks liitteet 7 - 12). Pintakarttaan (liite 7) on maanpinnan vaakituslukujen lisäksi merkitty löydetyt kivi ja piiesineet, pii-iskennäiset, kaivauksen aikana vaakitut kvartsikaapimet, keramiikka ja palanut luu. Tasokartoista ilmenee maaperän laatu ja kulttuurikerroksen merkit. Kaivausalasta olen lisäksi laatinut rekonstruktioprofiilin, joka kiintopisteestä(ruutu K 5) alkaen leikka alueen suunnassa luode-kaakko. Tähän on merkitty kaikki tavallisesta likamaasta erottuvat vahvat läiskät(ks rekonstruktioprofiili, Liite 5). Rekonstruktioprofiiliin liittyy peitepiirros, johon on interpoloitu pintakartassa näkyvät löydökset n. metrin levyiseltä kaistalta profiilin kummaltakin puolelta(ks. liite 6). Kaivausta syve

Kaivausta syvennettäessä ilmeni piankin, että kulttuurikerros lähes kokonaan jäi Kaivausalan sisäpuolelle. Ainoastaan ruuduissa F - H 13 se näytti jatkuvan

sen ulkopuolelle. Kaivausalan länsilaidalla likamaa rajoittui jyrkästi saveen. Kaivausalan pohjois-, ja itäreunassa Kulttuurikerros, ilmeisesti veden myllertämänä, päättyi ilman selvää rajaa ruuturivien G ja F vaiheilla. Kulttuurikerros on koko alueella yleensä 15 - 25cm paksu. Ruuduissa I 7 - 8 kokonaisuudessaan 90cm paksu. täällä oli ison maaperäisen kiven juurella tavallisen likamaan alla 15 - 40cm paksu punamaa ja hiilikerrostuma (ks. piirrostaso 3, liite 10 ja rekonstruktioprofiili, liite 5). Tästä esiintymästä luoteeseen oli varsinkin ruuduissa I ja J 6 kaikissa piirrostasoissa havaittavissa vahvaa hiillosta ja likamaata muutamien maaperäisten kivien vaiheilla. Tämän esiintymän syvimät kohdat olivat 40cm syvällä maanpinnasta (ks. myös rekonstruktioprofiili). Molemmat mainitut esiintymät ovat epäilemättä kiveämättömien tulisijojen jäännöksiä. Varsinkin ensinmainitussa kohdassa on hiekka joutunut pitkäaikaiselle ja voimakkaalle kuumuudelle alttiiksi. - Kivettyjä lieden sijoja en voinut alueella varmuudella todeta, ellei ruutujen F 8 ja 9 rajalla tavattua voimakkaasti rapautuneiden kivien rykelmää tulkita liedeksi, josta vesi on huuhtonut hiilloksen pois (ks. piirrostaso 2, liite 9, valok. 18).

Raudun H 13 koillis nurkassa on kaikissa piirrostasoissa havaittavissa 25cm syvä silinterimäinen "hiilikuoppa" kahden ison kiven välissä. Samanlainen, mutta 30cm syvä kuoppa tavattiin ruudussa H 6, samoin isojen kivien välissä (ks. piirrostaso 3, liite 10). Mainitut hiiliesiintymät voisi tulkita "hiilensäilytyskuopiksi", jonkalaisia sanotaan kivikautisilla asuinpaikoilla joskus tavatun. Edelläkuvattujen esiintymien lisäksi tavattiin kaivausosalalla satunnaisia hiili- ja palomaaesiintymiä hajallaan ja eri tasoissa. Näihin ei liene syytä tässä sen tarkemmin puuttua (ks. liitteet 8 - 10).

Alueella tavattiin kaksi punamultaesiintymää. Toinen, ruudussa F 12, näkyy piirrostasossa 2 ja rekonstruktioprofiilissa. Toinen, ruudussa H 13 (piirrostaso 3) oli päänkokoisen, verrattain laakean kiven alla. Kummastakaan esiintymästä ei löytynyt esineitä.

Mitä löydöksiin tulee viittaa pintakarttaan, rekonstruktioprofiilin peitepiirrokseen (liitteet 5 ja 6) ja luetteloon. Tässä yhteydessä mainittakoon, että löytöjen jakaantumisessa on havaittavissa silmiinpistävä keskitys ruutuihin

I 7 - 9 ja ruudun H9 länsipuoliskoon. Tältä alueelta on peräisin n. puolet kaikista kvartsi-iskennäisistä ja lähes puolet kaikista kvartsikaapimista. Samoin on tältä alueelta peräisin kaikki keramiikka kolmea fragmenttia lukuun ottamatta ja kaikki palanut luu. Tämän alueen keskellä on yllämainittu vahva punamaa- ja hiiliesiintymä. Suurin löytötiheys oli koko alueella n. 25cm:n syvyydellä, josk on huomattava, että varsinkin kvartsi-iskennäisiä oli melko tasaisesti joka tassossa.

Ruuturivit C, D ja E kaivausalan itäosassa jäivät varsinaisen asuinpaikka-alueen ulkopuolelle, eikä siellä ollut eroitettavissa kulttuurimaata. Ruuduista E 11 ja 12 löytyi kuitenkin verraten runsaasti kvartsi-iskoksia. Aluetta syvennettäessä päästiin pian profiili 4 n kuvauksessa mainittuun mutakerrokseen (piirrostopostaso 1, liite 11 on mutakerroksen pinnan tasossa ja piirrostopostaso 2 mutakerroksen pohjan tasossa). Mutakerroksen satunnaisien hiilien lisäksi tavattiin (ks. piirrostopostaso 2, liite 12) ruuduissa D 10, E 11 ja 12 paksu hiilijuonne, joka lie-nee palanut puunrunko.

Kaivauksen loppuvaiheessa kaivettiin koeajat 3 (ruudut E 14 - 18) ja 4 (ruudut K - N 5). Koeajan 3 länsiseinämästä ⁱpiirsin profiiliin (profiili 2, liite 4). Profiilista 2 ilmenee miten kulttuurikerros tässä kohden jatkuu vielä n 2m kaivausosalasta etelään (vrt yllä). Kiintoisaa on havaita koko profiilin pituudelta jatkuva hiekkakerroksen maan pinnan turvekerroksesta eroittama maan alainen turvekerros, jonka a l a i n e n kulttuurikerros on. Mainittu alempi turvekerros liittyy saumattomasti koeajan 2 alempaan turvekerrokseen, joka vastaa koeajan 1 alemmaa turvekerrosta (vrt. yllä, ks. profiili 1, liite 3). Ruuturivin C - E 12 eteläseinämässä oli myös katkonaisena havaittavissa merkkejä maanalaisesta turvekerroksesta (jotakuinkin piirrostopostason 1 tasossa, ks liite 11), joka täällä olevan mudan peittäen ruuturivin C 12 - 10 itäseinän kautta liittyi koeajan 1 alempaan turvekerrokseen. Tämän nojalla asuinpaikka on vanhempi kuin sen jäällä yllämainitun "muinaisen rantatörmän ja mukulakivisärkän väliin kasautunut mutaa ja mudan sekainen ^{sta} hiekkaa. ^{peivänturveys} Itse kaivausosalalla oli maanalainen turvekerros niin tarveltynt, ettei siihen osattu kiinnittää huomiota (vrt yllä). Koeajassa 3

oli maaperä samanlaista hiekka kuin kaivausalallakin. Profiilissa näkyvät kivet kuuluvat edellämainittuun kivivyöhön. - Koeojassa 4 oli maaperän rakenne samanlainen kuin koeojan 1 ruuduissa K - M. Kulttuurikerroksen merkkejä ei havaitt

Kaivauksen lopussa tehdyistä koekuopista saattoi todeta, että asuinpaikka-alueesta oli kaivausalan ulkopuolelle jäänyt vain korkeintaan pari metriä leveä kaista kaivauksen etelä- ja lounaislaidassa.

Edelläkuvatun kaivauksen päätyttyä suoritin pienen koekaivauksen n. 300m Sotaniemi ~~2~~^{2?}sta lounaaseen Sotaniemi 2:n kivikautisen asuinpaikan tarkemmaksi paikallistamiseksi (ks. A. Erä-Eskon inventointikertomus top. ark.; ks. myös Sarkamon kaivauskertomus top. ark., jonka yleiskarttaan paikka merkitty ja valok 1 Carpelanin kaivauskeromuksessa Haverin asuinpaikasta, jossa paikka näkyy). Kemijoki OY:n maansiirtotie~~n~~ viereen tehtiin 16m pitkä koeoja suuntaan pohjoinen-etelä. Turpeen alta löytyi vain kivikovaa savea. Koekuopista, joita kaivettiin ei niinikään löytynyt kulttuurikerroksen merkkejä. Eero Sotaniemi (joka lienee löytänyt osan paikalta esiin tulleista kiviesineistä) kertoi minulle muistavansa, että esineet olivat löytyneet nykyisen maansiirtotien alta jossakin lähellä kaivauttamaani koeojaa. Maansiirtotien toisella(länsi-) puolella oli peltosarkoja raivattaessa tavattu "ukonkiviä" japaksuja hiilloksia. Ainakin osassa hiiliesiintymistä oli ollut runsaasti kiviä:"eräänlaisia roukkioita". Tältä alueelta raivaustraktorit olivat kuorineet pois kaiken pintamaan, niinettä näkyvissä oli enää puhdas savi. Tarkastin puolen hehtaarin kokoisen alueen sekä maaröykkiöt joihin pintamaa tältä kuoritulta maakaistalta oli koottu. Tarkastuksen tulos oli pari epäilyttävää kvartsi-iskennäistä ja muutama hiilenkekäle.

- Ks. valok. 24, 25.

Helsingissä 5.5. 1960

Christian Carpelan
Christian Carpelan

KEMIJÄRVI, LUUSUA SOTANIEMI 3a

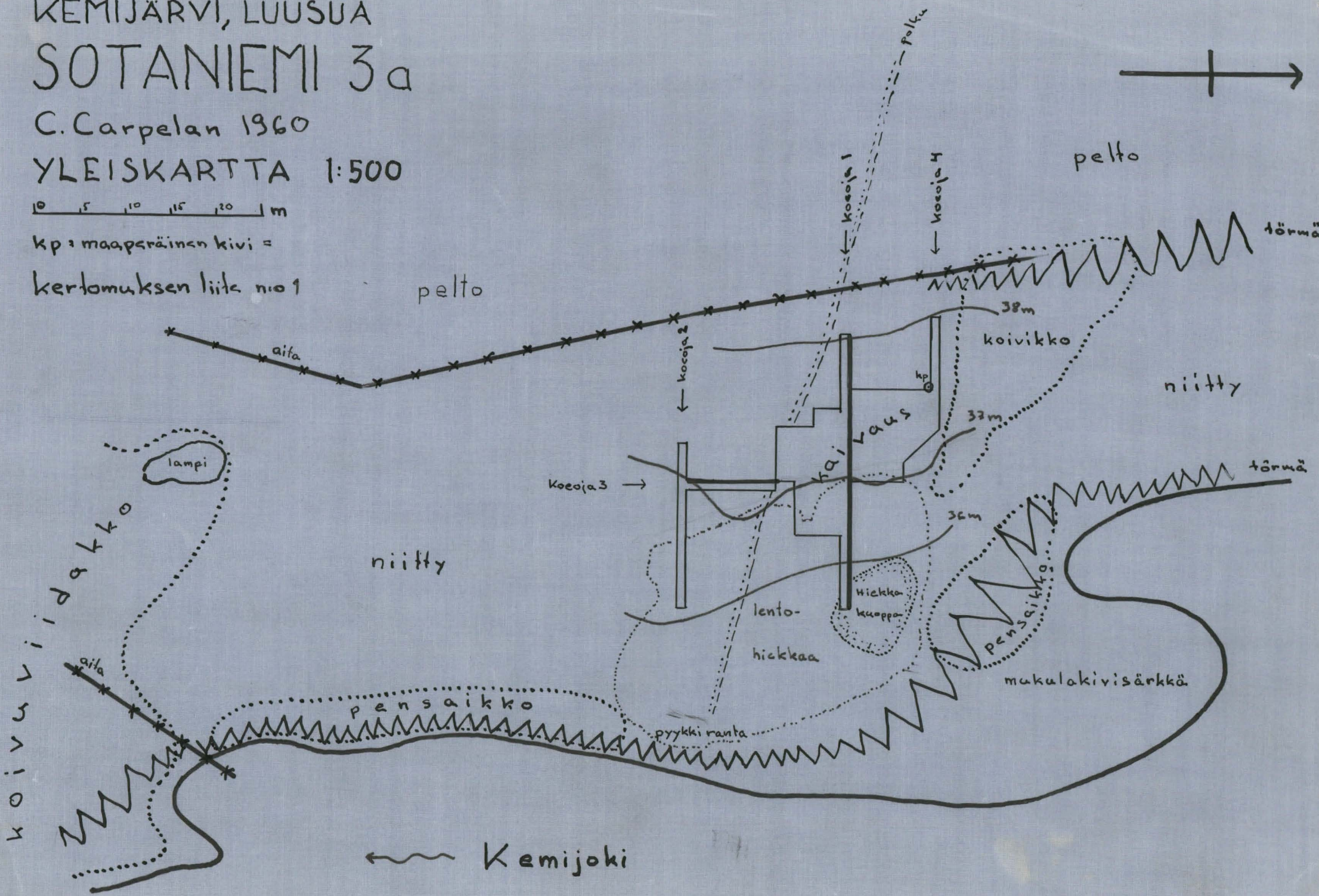
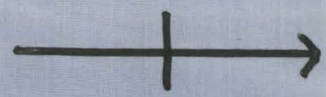
C. Carpelan 1960

YLEISKARTTA 1:500

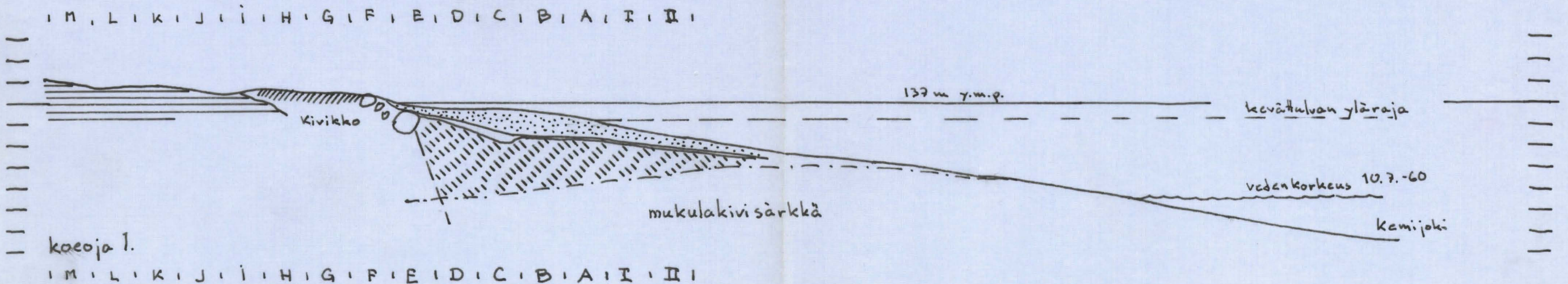
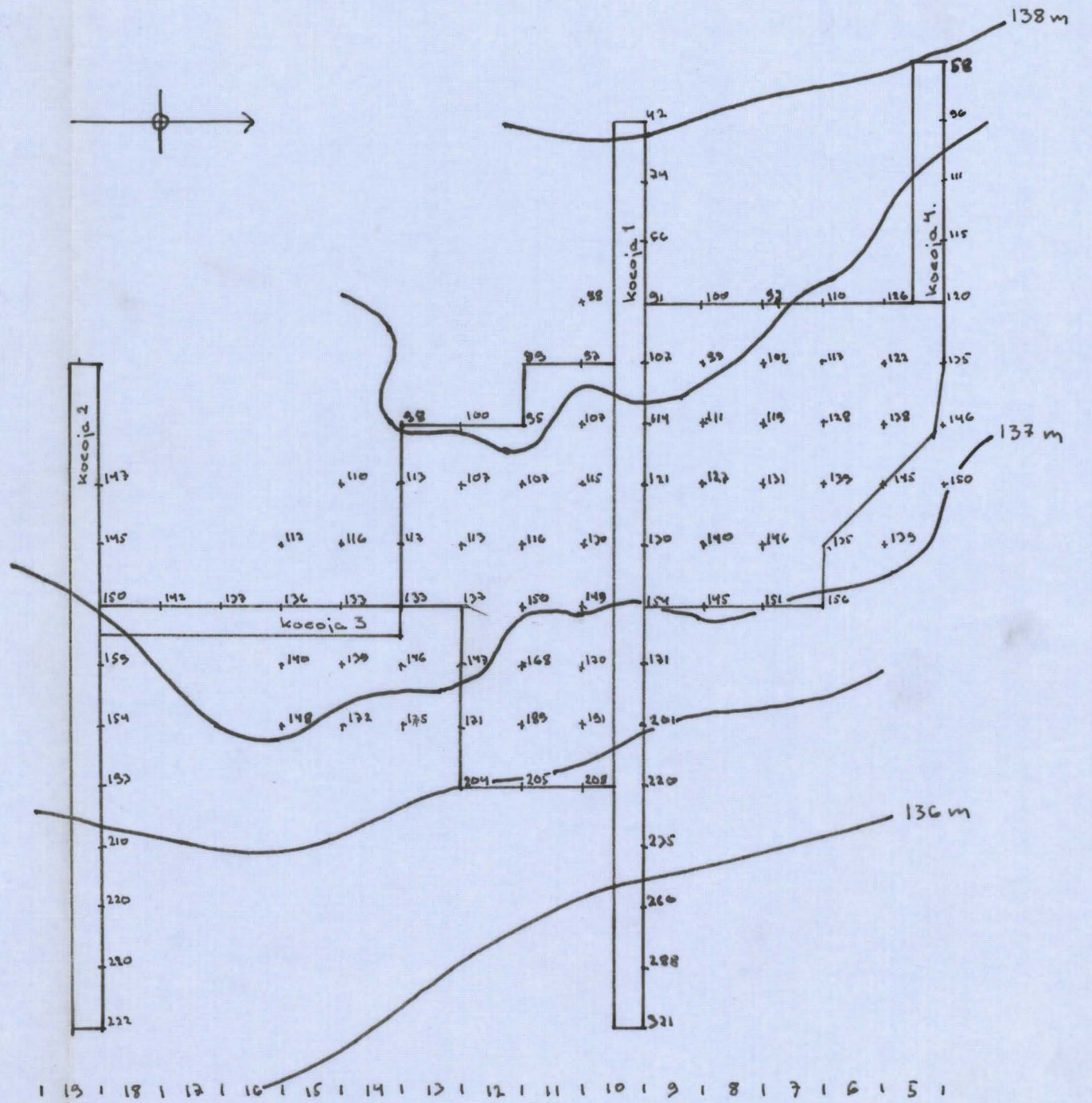
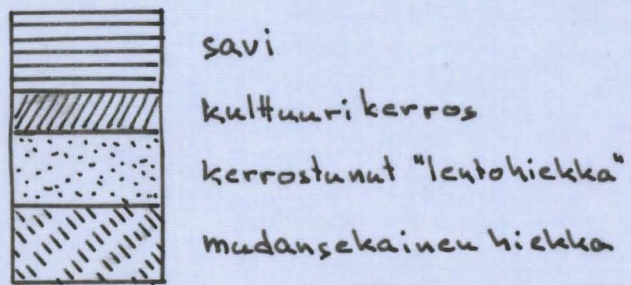
0 5 10 15 20 1 m

Kp = maaperäinen kivi =

kertomuksen liite nro 1



KEMIJÄRVI, LUUSUA
 SOTANIEMI 3a
 C. Carpelan 1960
 KAIVAUSALUEEN
 PINTAKARTTA
 ja
 KAAVAKUVA MAA-
 PERÄN RAKENTEESTA
 1:200 kp. 103.
 0 4 8 12 m
 kertomuksen liite n:o 2



KEMIJÄRYI, LUUSUA

SOTANIEMI 3a

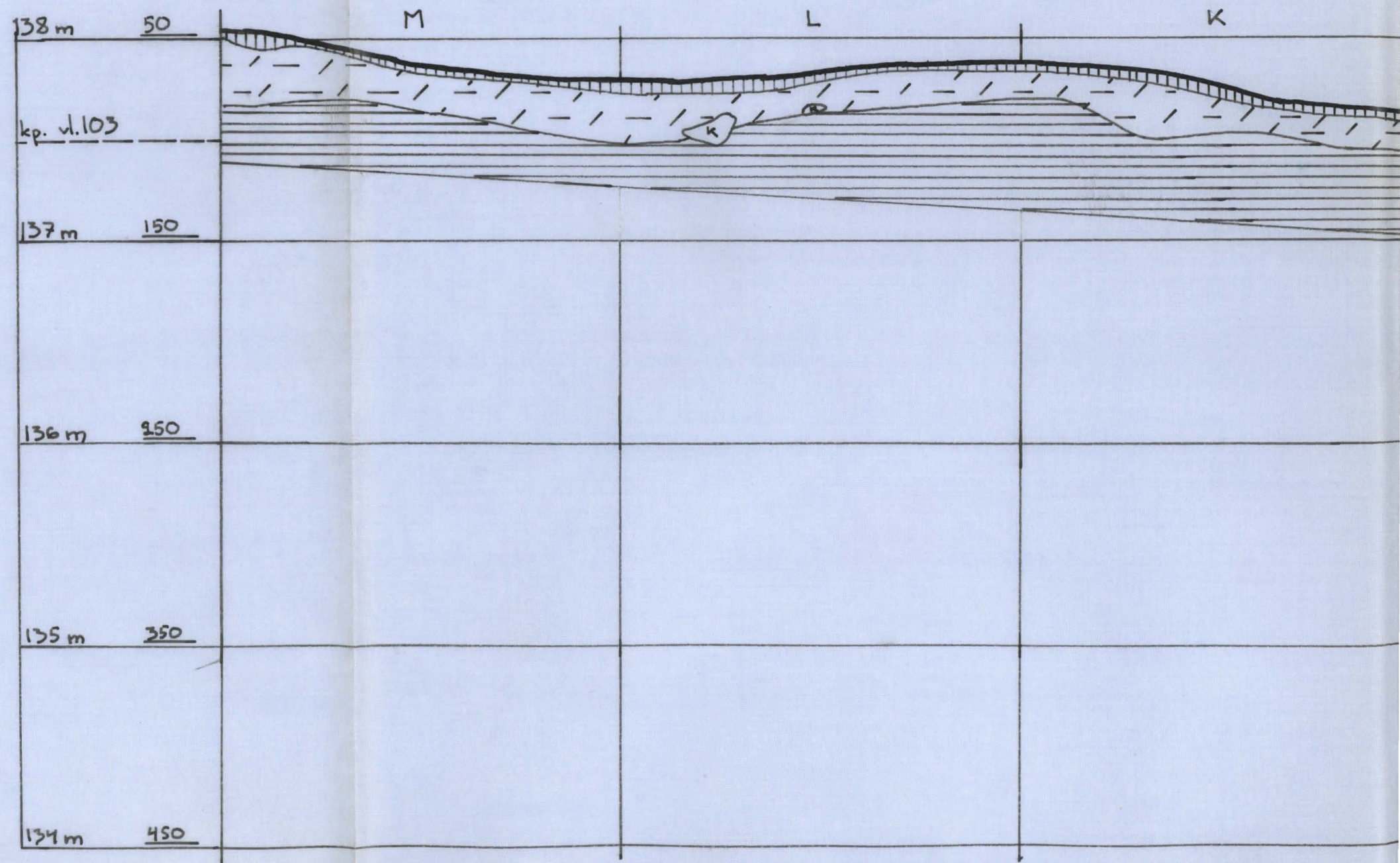
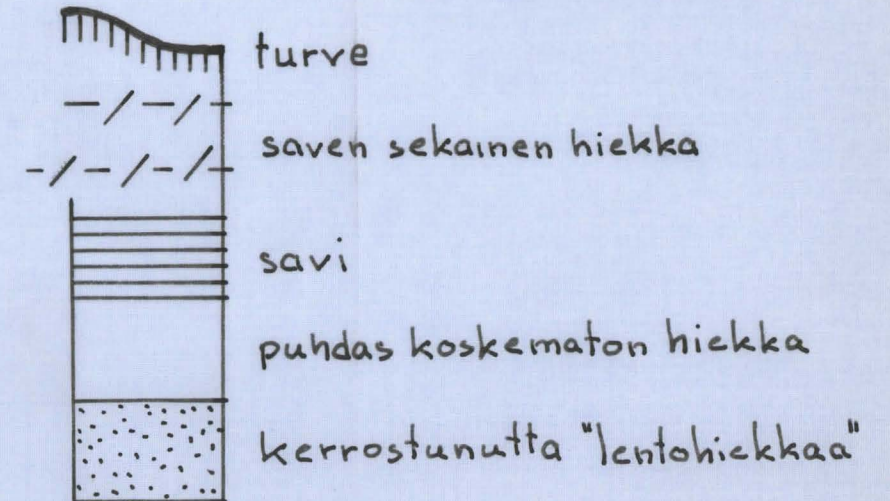
C. Carpelan 1960






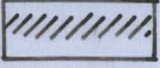
PROFILI 1. 1:25

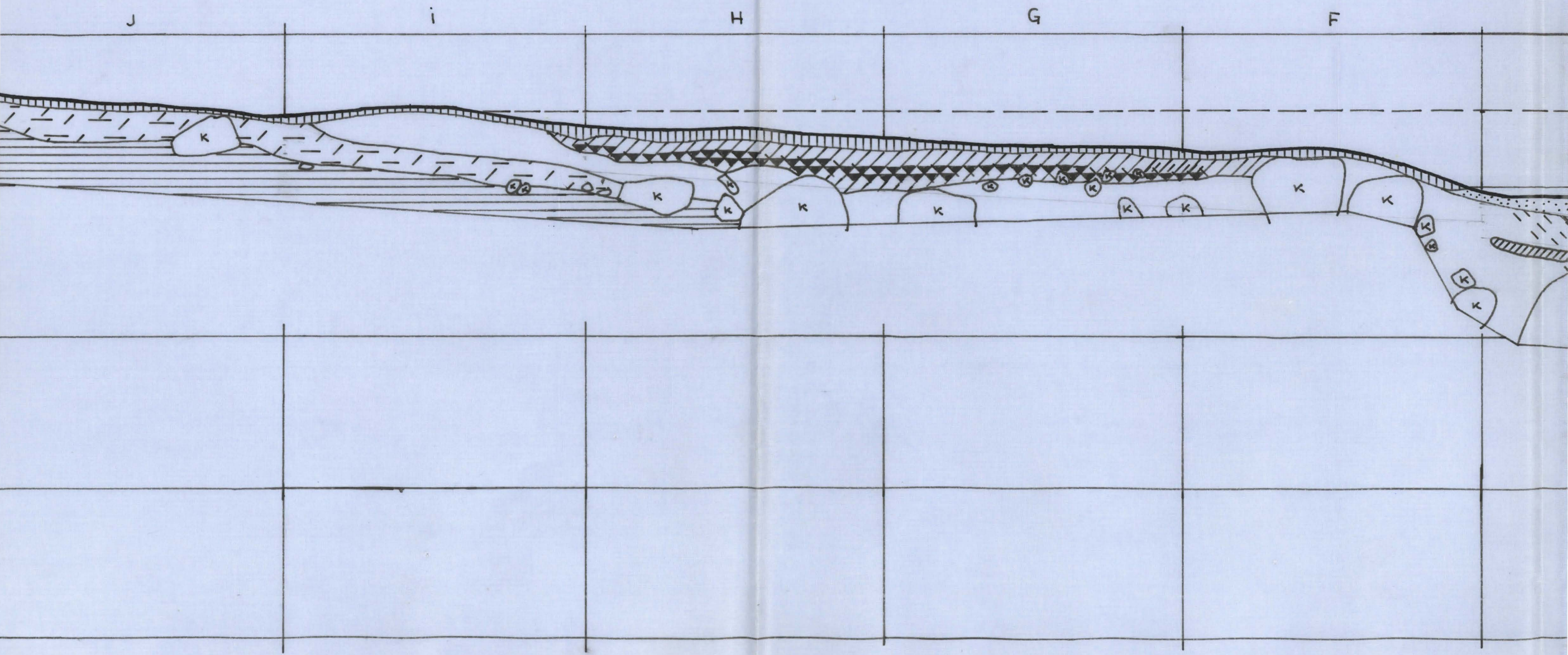
10 ————— 1m kp103

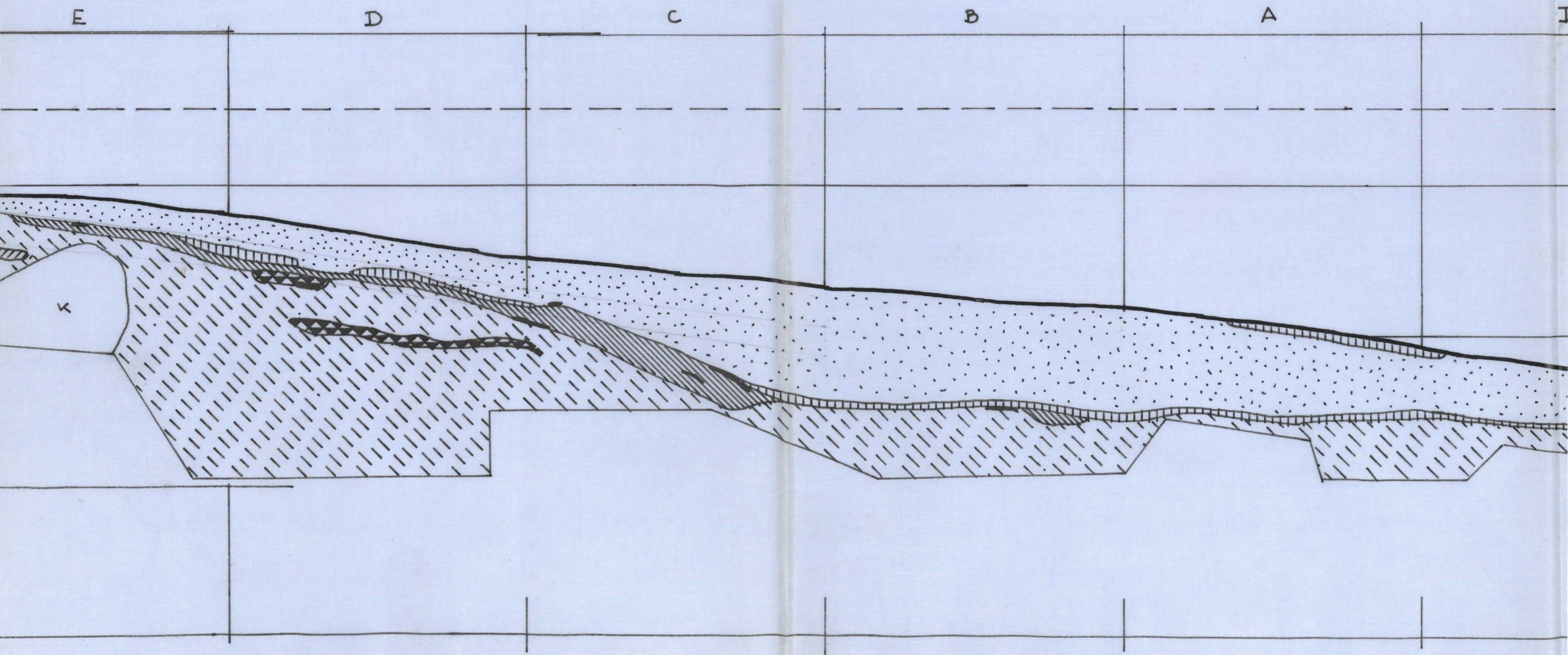
kertomuksen liite no 3

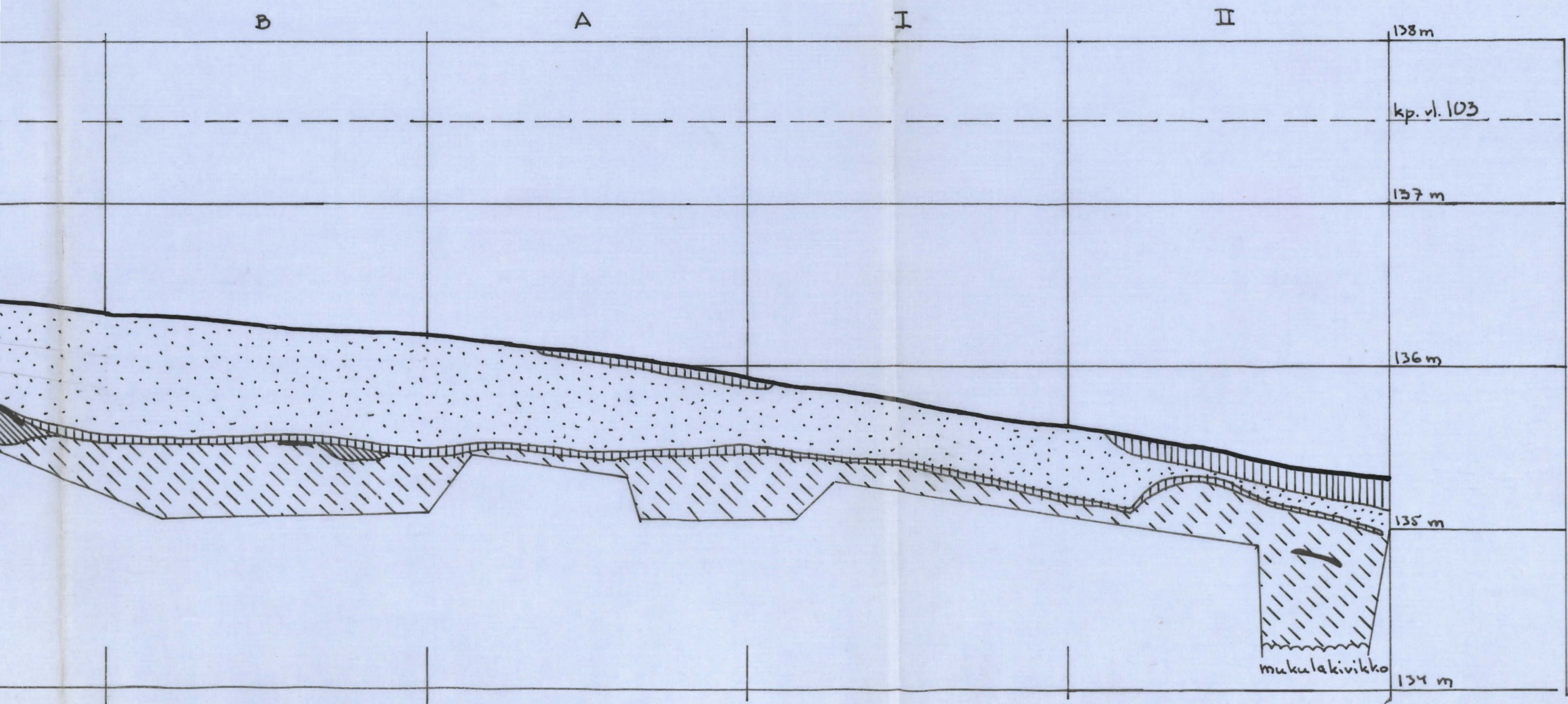
Merkkien selitys profiileihin:



-  muta
-  mudan sekainen hiekka
-  likamaa
-  punaiseksi palanut maa
-  hiiliä ja kivi
-  hyvin vahva likamaa







KEMIJÄRVI, LUUSUA

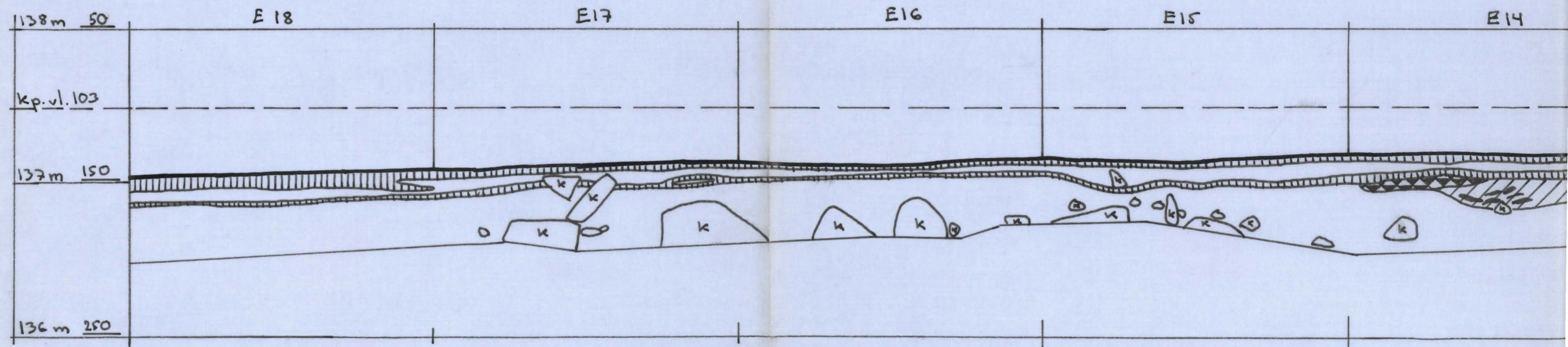
SOTANIEMI 3a

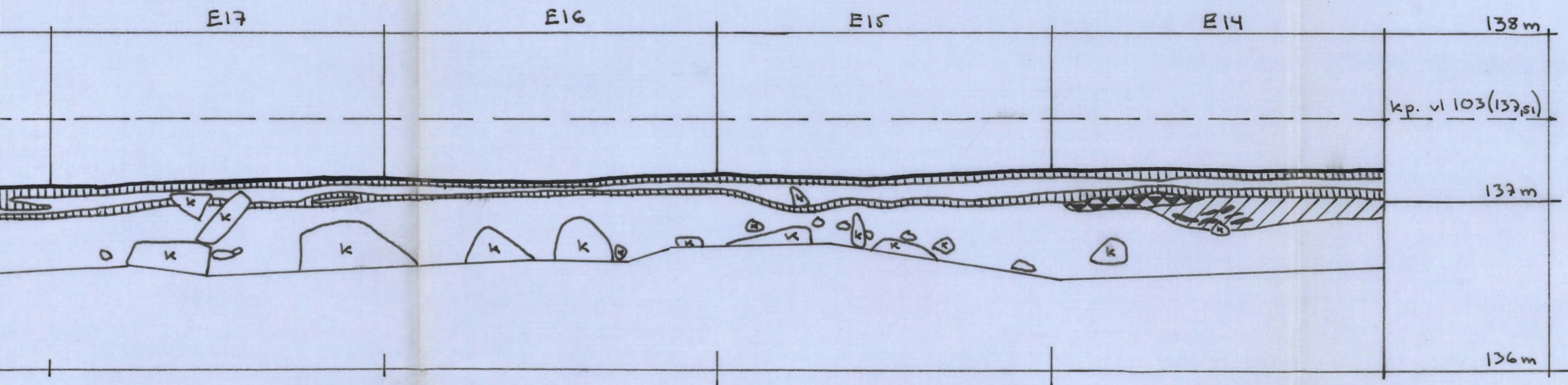
C. Carpelan 1960

PROFIILI 2 1:25
10 1 m kp103

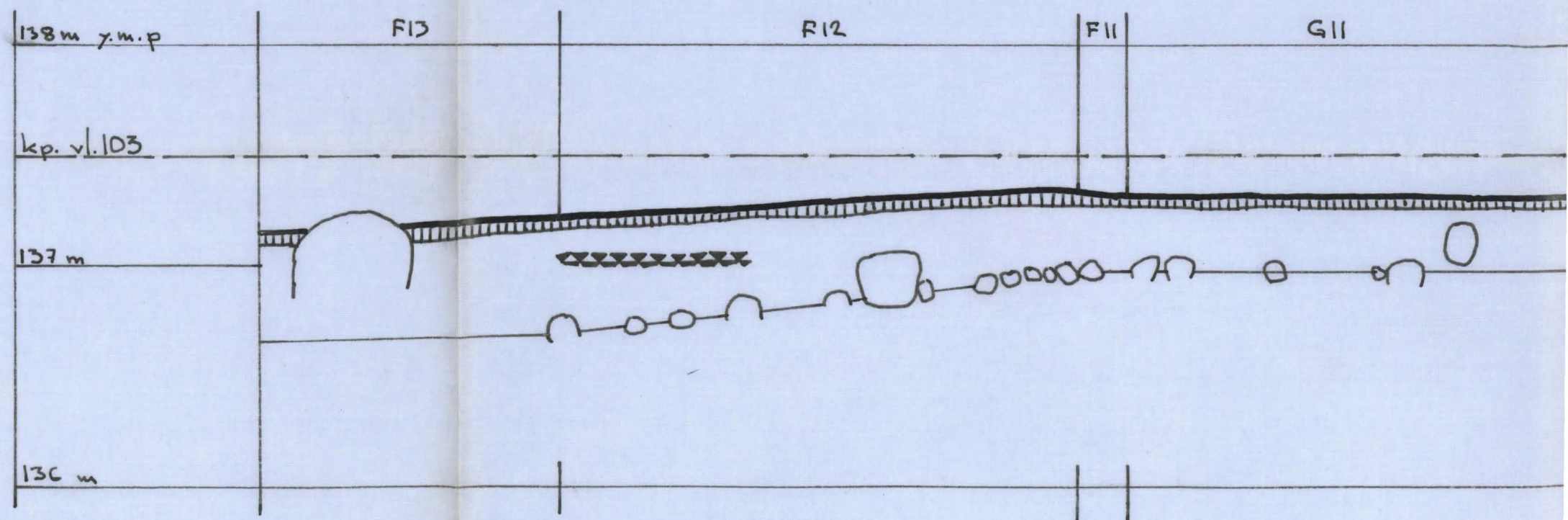
kertomuksen liite n:o 4

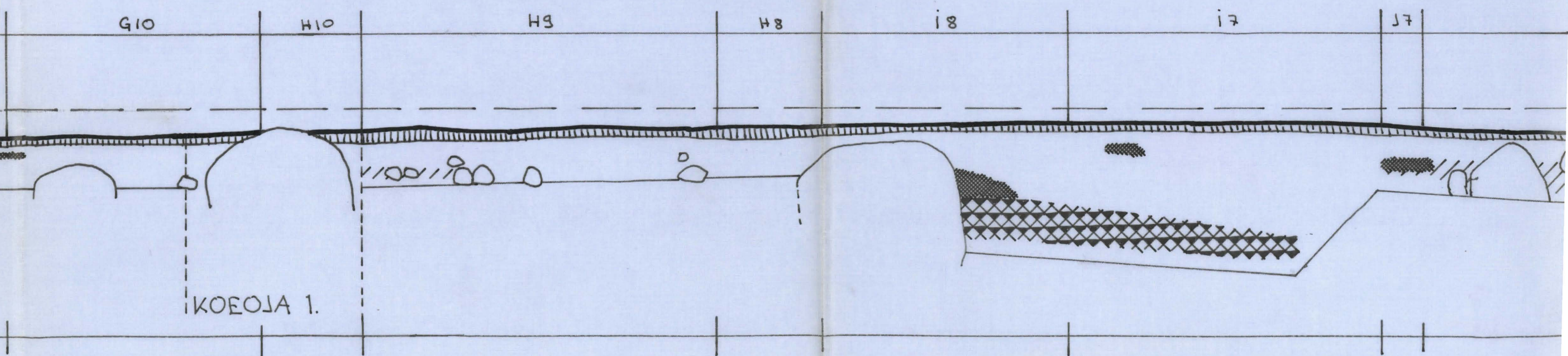
koeaja 3, länsiseinä



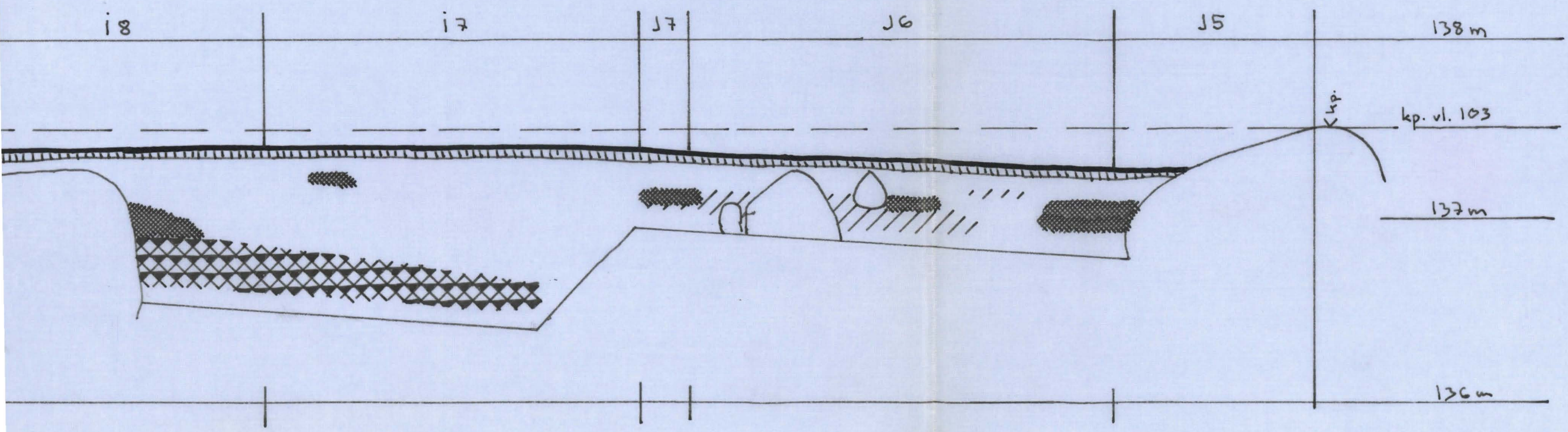


KEMIJÄRVI, LUUSUA
SOTANIEMI 3a
C. Carpelan 1960
REKONSTRUKTIO
PROFIILI 1:25
1 m kp103
kartomuksen liite n:o 5.





IKOEOJA 1.



KEMIJÄRVI, LUUSUA

SOTANIEMI 3a

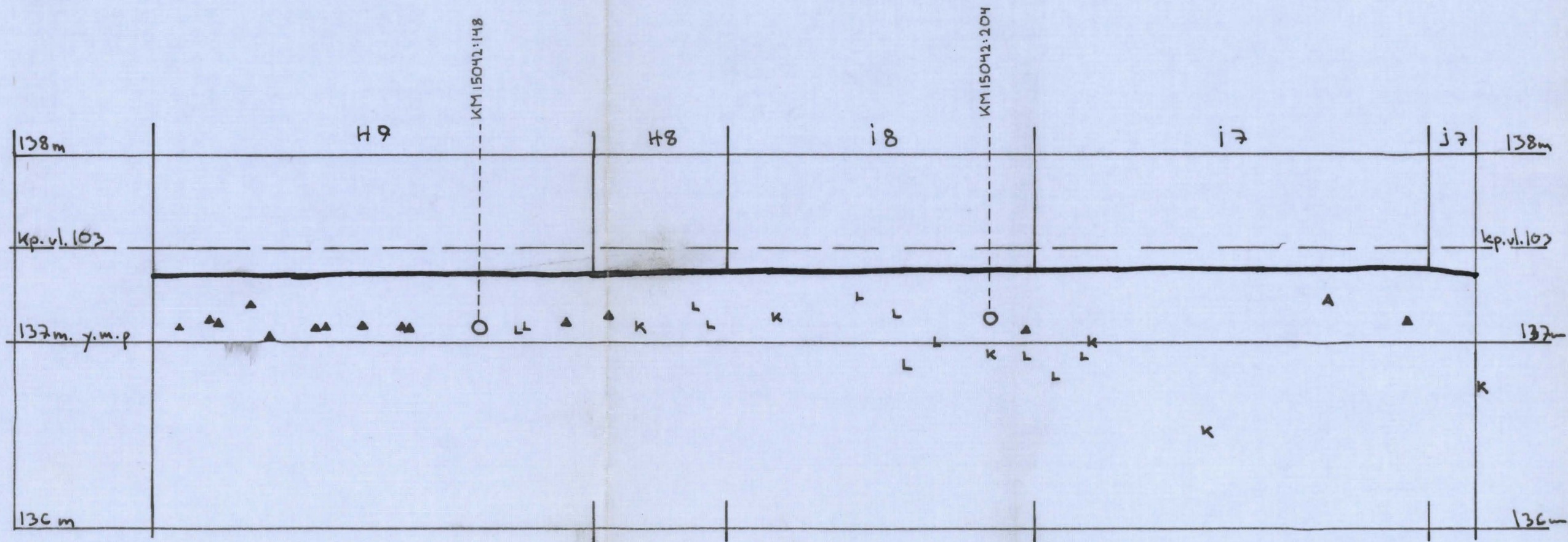
C. Carpelan 1960

rekonstruktioprotiiliin
kuuluva peitepiirros,
josta ilmenee löydösten
sijainti. 1:25
0 1m kp103

kertomuksen liite n:o 6

Merkkien selitys:

▲ keramiikka; O kiviesine; K kvartsikaavin; L palanut luo; A asbesti.



KEMIJÄRVI, LUUSUA

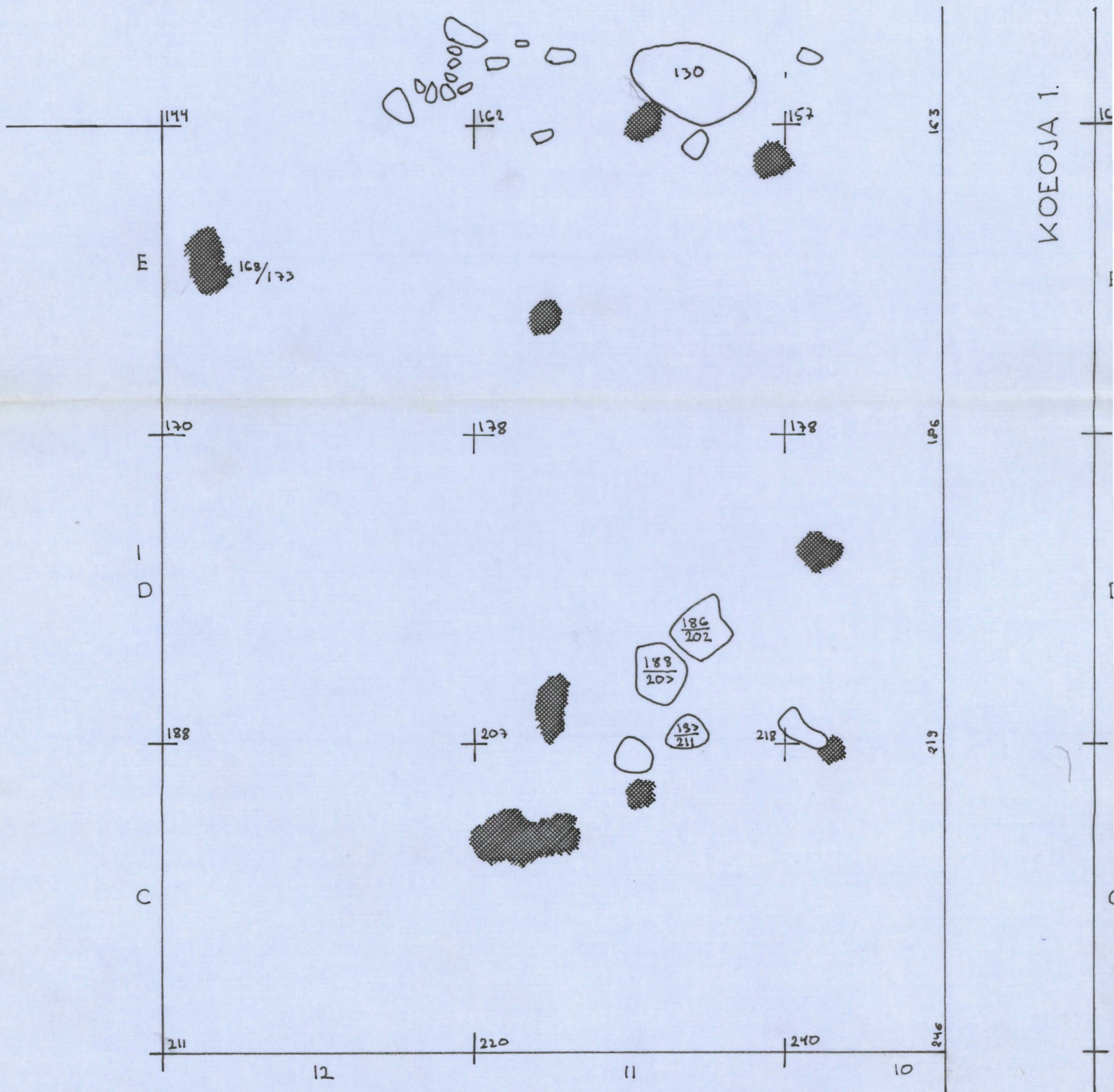
SOTANIEMI 3a

C. Carpelan 1960

PIIRROSTASO 1, 1:25
10 $\frac{1}{1m}$ kp 103

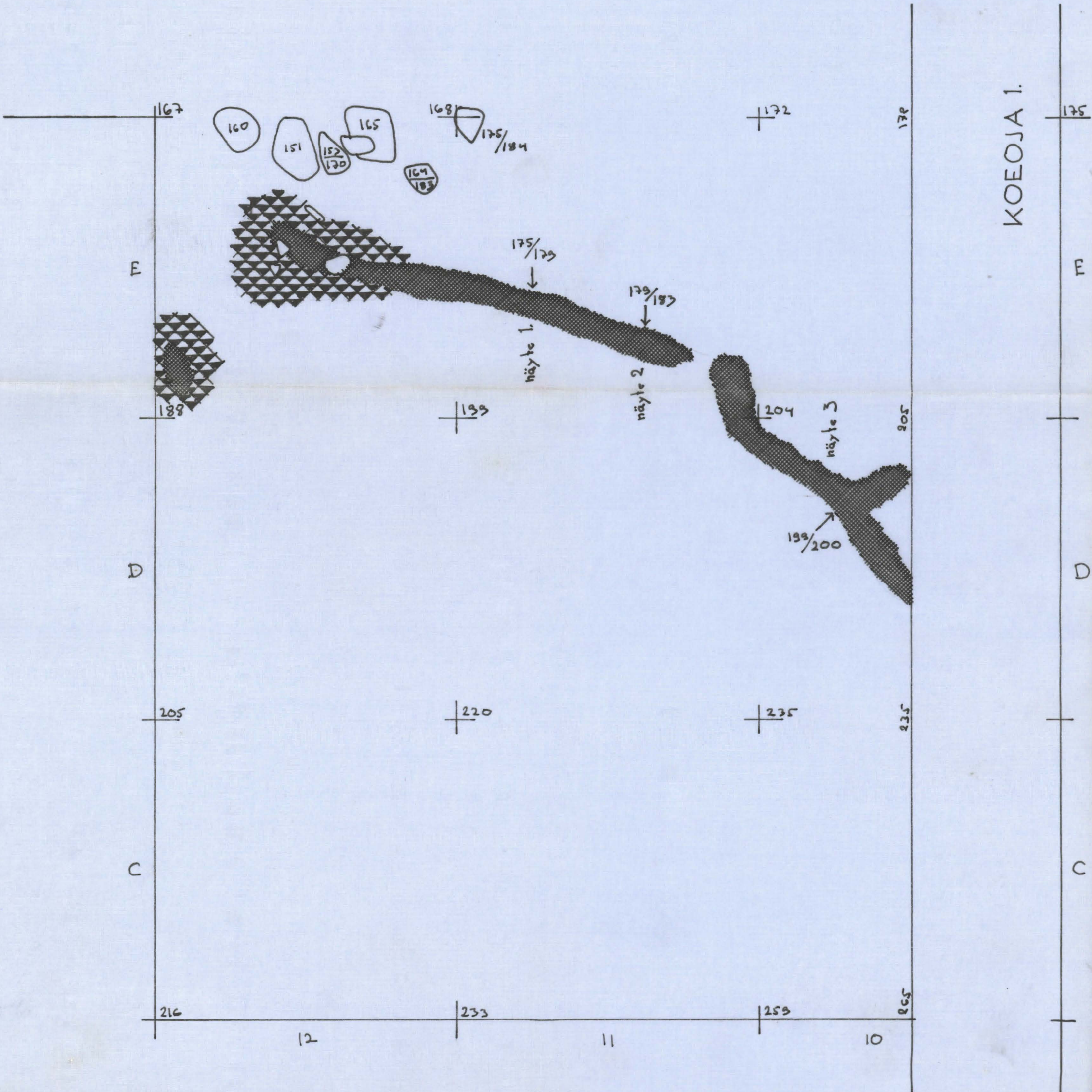
kerfomuksien liiten:o 11

S \longrightarrow N



KEMIJÄRVI, LUUSUA
 SOTANIEMI 3a
 C. Carpelan 1960
 PIIRROSTASO 2, 1:25
 1m kpl 103
 kertomukseen liite n:o 12

S —————> N





24937



24938

liikyy
kevaan 3

24940



24941



Haveri
↓

KEMIJARVI, Luusua, Sotaniemien 2



24968

kuva 23

Koojaja kaivetaan Sotaniemien 2:n kivik.
asuinpaikalla.
kuva kaakosta.



24969

kuva 24

Koojaja kaivetaan Sotaniemien 2:n
kivik. asuinpaikalla. Kuva koillbesta.

C. Carpelan 1960

KEMIJARVI, Luusuan Sotaniemi 3a



24935

Kuva 1.

Kaivauspaikka, yleiskuva lännestä käsin;
Koojoan 1 aletaan kaivaa.



24936

Kuva 2.

Kaivauspaikka, yleiskuva pohjoisesta;
Koojoan 1 kaivaus alullaan.



24939

Kuva 3.

Kaivausalue, yleiskuva koillisesta (joen suusta käsin)
Koeojan 1 kaivaus alullaan (kuvan oikealla puolella)
Etualalla (kuvan vasemmalla puolella) näkyy kesk.
muksessa mainittua mukulat kivisätkää.

24942



Kuva 4. ?

Kaivausalue, yleiskuva etelästä käsin;
Koeojan 1 kaivaus alullaan (kuvan keskustaan.)
Taustassa (muolen kohdalla) Haverin vene-
huone, jonka edustalla on Haverin kirkkotiine
asuinpaikka (ks. keiv. kert.)
Kuvassa vasemmalla näkyy Mattilan pää-
rakennus.

REMILJARVI, Luusuaan Sotaniemi 3a



24949

Kuva 5

Sotaniemi: 3a; yleiskuva pohjoisesta
pään n. 100 m:n päästä. Vasemmalla
näkyvät metsässä mainittu mukula-
kivisärkkä.

Sotaniemi 2a ↓



24950

Kuva 6.

Sotaniemi: 3a; yleiskuva pohjoisesta päin
n. 100 m:n päästä. Vasemmalla mukulaki-
väsärkkä. Vuolen kohdalla on koirikon ta-
kava kivikautinen asuinpaikka

Sotaniemi: 2a



24943

Kuva 7

Kocoja 1; kuva länsiluoteesta.



24948

Kuva II.

Kocojan 2 kaivaus alullaan; kuva
länsiloumaasta



24946

Kuva 10.

Kaivauksen eteläosaa syvennetään pinnastason 1. Oikealla näkyvät koot 1. Vuolen kohdalle kertomuksessa mainittu vanha rantatörmä. Kuva idästä.



24944

Kuva 8.

Kaivauksen alullaan; ruutuvuorit C-110 ja C-111 paljastettu. Kuva lännestä.



24945
kuva 9.

Yleiskuva kaivauspaikasta (kuva luoteesta)
Kaivausalan eteläosa paljastettu; tans-
talla kaivetaan koeojaa 2.



24951
kuva 12.

Kaivaus louhaasta. Koko kaivausala
paljastettu

Kemijärvi, Luusua, Sotaniemi 3a



24953

kuva 14.

Taivo työn lomassa. Kaiuapaikka
lomaasta nähtynä



24952

kuva 13

Kaiuuala idästä käsin. Kaiuauksen
eteläosa paljastettu, pohjoisosa paljastus-
vaiheessa. Vuolen kohdalla keuhkokuksen
mainittu vanha saantatönnä (koerjassa 1)

←

C. Carpela 1960

Leijäjärvi, Luusua, Sotaniemi 3a

Kuva 15.

Kaivamaala (puraama keskimmäisen kuvan kohdalla oleva
suuntamuoli osoittaa itään) Vasemmalla näkyvät koeojat 1 ja
kertoimissa mainittu vanha rantatörmä (molekkin kohdalla)

Kaivauksen eteläosaa syvennetään pinnostaroon 2.

Kaivauksen pohjoisosan ruudut F, G, H, I, J 7-3 pinnostarona 1
ruudut H, I, J 5; ~~G~~, H, I, J 6 vielä paljastamatta.

liittyy
kuvaan 17



24955 ↑



24956



C. Cayula 1960

Kemijärvi; Luusua, Sotaviehi 3a



24959

Kuva 17.

Voimakkaasti rapantuneiden kivien
rykelmä muurissa F8,9 (ks. kartta)

24954



C. Carpelan 1360

Kemijärvi, Luusua, Sotaniemi 3a

Kuva 16. Kaivaus piinustarossa 2:1. Kuva pohjoisesta.

Keskellä kooeja 1. Vuolen koldalle keuhkussa mainittu
vanha rantatouhi. Kaivauksen eteläosa (taka-alalle) piinustarossa 2, pohjoisosa piinustarossa 1.



24957



24958

C. Carpelan 1920

KEMIJÄRVI, Lausua, Sotaniemi 3a



24960

Kuva 18.

Kaivauksen eteläosa pinnantasossa &
Etualalla näkyvät kivet 1. Kuva
luoteesta.



24970

Kuva 22

Kaivausta täytetään. Kuva koillsesta.

C. Carpela 1960

Kuva 19.

Kaivauksen pohjoisosa piinustarona 2. Etualalla masemalla
näkyvät koverit 1. Kaaren kohdalla näkyvät koverissa mai-
nitti kivivö. Kuva etelästä.



24961



24962

Kuva 20.

Kaivauksen eteläosa pinnatasossa 3. Oikealla pöytä 7. Kuva koillista.



24963

24964

↑
Pöytä 7.

Kemijärvi, Luusua, Sotaniemi 3a

C. Carpelan 1960

Kuva 21.

Kaivausalan pohjoisosa pinnatasolla 3. kuva etelästä.



24966

24967